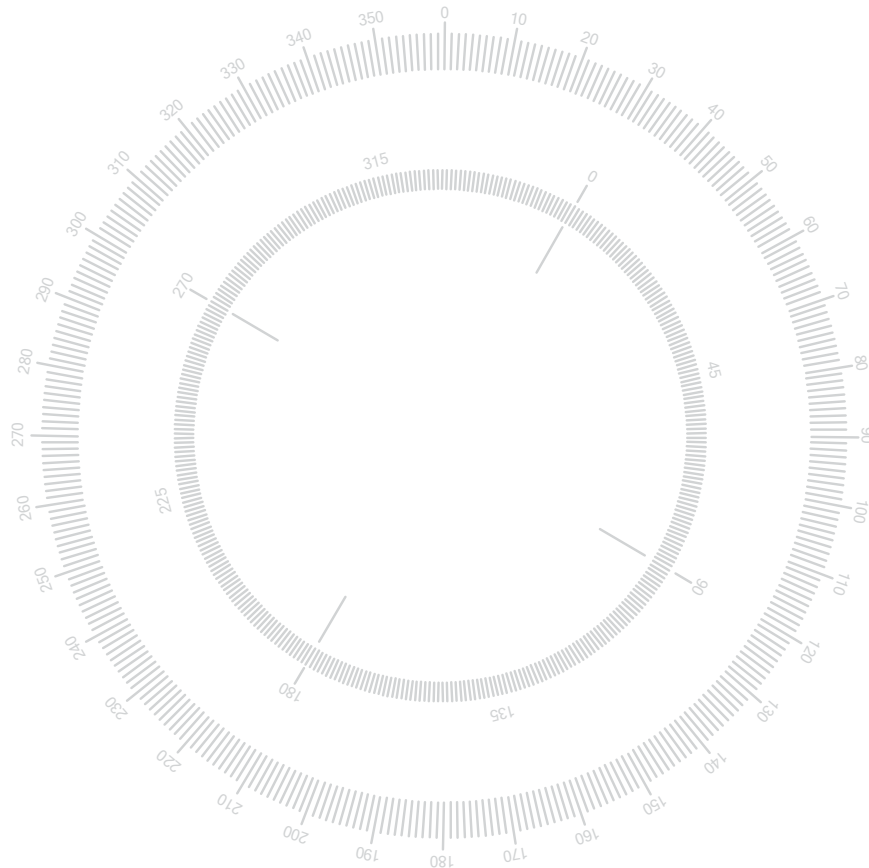

Program för miljöräddningstjänst till sjöss enligt Förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor

<i>Dokument</i>	<i>Diarienummer</i>
Program	2019-2810:1
<i>Avser område/ämne</i>	<i>Riktat sig särskilt till följande organisatoriska enheter</i>
Miljöräddningstjänst	Samverkande myndigheter samt allmänhet
<i>Beslutad av (funktion)</i>	<i>Föredragande (namn och organisatorisk enhet)</i>
Chef Metodutvecklingsavdelningen(MU) Jan Olofsson	Chef MU Räddningstjänstenheten Peter Eliasson
<i>Beslutsdatum</i>	<i>Informationssäkerhetsklass</i>
2019-12-17	Öppet
<i>Gäller från och med</i>	<i>Giltighetstid</i>
2020-01-01	
<i>Ersätter dokument som upphävs</i>	<i>Senaste ändring gjord (datum)</i>
Kustbevakningens föreskrifter och allmänna råd om program för miljöräddningstjänst till sjöss KBV FAR 2015:3	

Innehållsförteckning

Information om miljöräddningstjänst till sjöss	4
1. Inledning	4
1.1 Bakgrund.....	4
1.2 Omfattning	4
2. Förmåga idag.....	5
2.1 Nationellt.....	5
2.1.1 Allmänt om mål och ambitionsnivå	5
2.1.2 Organisation	5
2.1.3 Förebyggande	7
2.1.4 Ledning.....	7
2.1.5 Resurser	8
2.2 Internationella resurser	9
3. Samverkan.....	9
3.1 Nationell samverkan	9
3.1.1 Allmänt.....	9
3.1.2 Kommunalt	9
3.1.3 Transportstyrelsen.....	10
3.1.4 Sjöfartsverket.....	10
3.1.5 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)	11
3.1.6 Försvarsmakten.....	11
3.1.7 Polismyndigheten	11
3.1.8 Länsstyrelserna	12
3.1.9 Statens metrologiska och hydrologiska institut (SMHI)	12
3.1.10 Havs- och vattenmyndigheten.....	12
3.1.11 Strålsäkerhetsmyndigheten.....	13
3.1.12 Socialstyrelsen	13
3.1.13 Giftinformationscentralen	13
3.1.14 Djurskyddsorganisationer.....	13
3.1.15 Sjöräddningssällskapet (SSRS)	13
3.1.16 Sjövärnskåren	14
3.2 Internationell samverkan.....	14
3.2.1 Allmänt.....	14
3.2.2 Bonnavalet.....	14
3.2.3 Helsingforskonventionen (HELCOM).....	15
3.2.4 Beredskapskonventionen och dess tilläggsprotokoll (OPRC och OPRC-HNS)	15
3.2.5 Köpenhamnsavalet.....	15

KUSTBEVAKNINGEN

3.2.6	EU Civilskyddsmekanism	15
3.2.7	Europeiska unionens sjösäkerhetsbyrå (EMSA)	15
3.2.8	Arktiska rådet.....	16
3.2.9	Internationella oljeskadefonderna.....	16
4.	Förmåga som myndigheten avser skaffa sig	16
4.1	Nationellt	16
4.1.1	Allmänt.....	16
4.1.2	Personal och ledning	17
4.2	Internationellt	17
5.	Fastställande.....	17

Information om miljöräddningstjänst till sjöss

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Av 4 kap. 5 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) och 4 kap. 12 § förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor (FSO) framgår att Kustbevakningen ansvarar för miljöräddningstjänsten till sjöss.

Enligt 1 kap. 7 § LSO ska alla kommuner och statliga myndigheter med räddningstjänstansvar se till att allmänheten informeras om vilken förmåga att göra räddningsinsatser som finns.

Kustbevakningen ska enligt 4 kap 14§ FSO upprätta ett program för miljöräddningstjänsten till sjöss. Programmet ska innehålla

1. uppgifter om vilken förmåga myndigheten har och avser att skaffa sig för att göra räddningsinsatser, och
2. uppgifter om samverkan med kommuner, statliga myndigheter och berörda organisationer.

Detta program är riktat till allmänheten, samverkande organisationer och nationella och internationella myndigheter. Inom myndigheten finns mer detaljerade planer som beskriver metodik, övning och utbildning.

1.2 Omfattning

Med ”miljöräddningstjänst” avses enligt 4 kap. 5 § LSO räddningstjänst när olja eller andra skadliga ämnen har kommit ut i vattnet eller det föreligger en överhängande fara för detta.

Med ”till sjöss” avses enligt 4 kap. 5 § LSO inom Sveriges sjöterritorium och ekonomiska zon, dock inte vattendrag, kanaler, hamnar och andra insjöar än Vänern, Vättern och Mälaren. Begreppet omfattar också de delar av havet utanför Sveriges sjöterritorium och ekonomiska zon, där räddningstjänsten enligt internationella överenskommelser ankommer på svenska myndigheter.

Gränsdragning mellan statligt och kommunalt vatten sker i samråd med aktuella kommuners handlingsplaner enligt 3 kap 3§ FSO. Även Sjöfartsverket är delaktiga i detta samråd..

2. Förmåga idag

2.1 Nationellt

2.1.1 Allmänt om mål och ambitionsnivå

Kustbevakningens förmåga för miljöräddningstjänst definieras årligen i myndighetens verksamhetsplan. Beredskap, övning och utbildning anges så att denna förmåga ska uppnås.

Kustbevakningen har kapacitet för miljöräddningstjänst till sjöss. Syftet är att minimera risken för att utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen får allvarliga konsekvenser för den marina miljön och skyddsvärda objekt. Efter larm ska begränsningsåtgärder kunna genomföras samt en lägesbild skapas som underlag för räddningsledningens beslut om fortsatta åtgärder.

Det grundläggande ansvaret för att åtgärda brand ombord ligger på fartygets befälhavare. Kustbevakningens mål med brandbekämpning till sjöss som miljöräddningsinsats är att förhindra utsläpp av olja och andra skadliga ämnen.

Kustbevakningen har förmåga till nödbogsering, nödläktring (överföring av olja mellan fartyg) och storskalig brandbekämpning till sjöss i syfte att minimera mängden olja samt andra skadliga ämnen att komma ut till sjöss.

Kustbevakningen har egen tillsyn enligt LSO (Lag om skydd mot olyckor) avseende miljöräddningstjänsten till sjöss.

2.1.2 Organisation

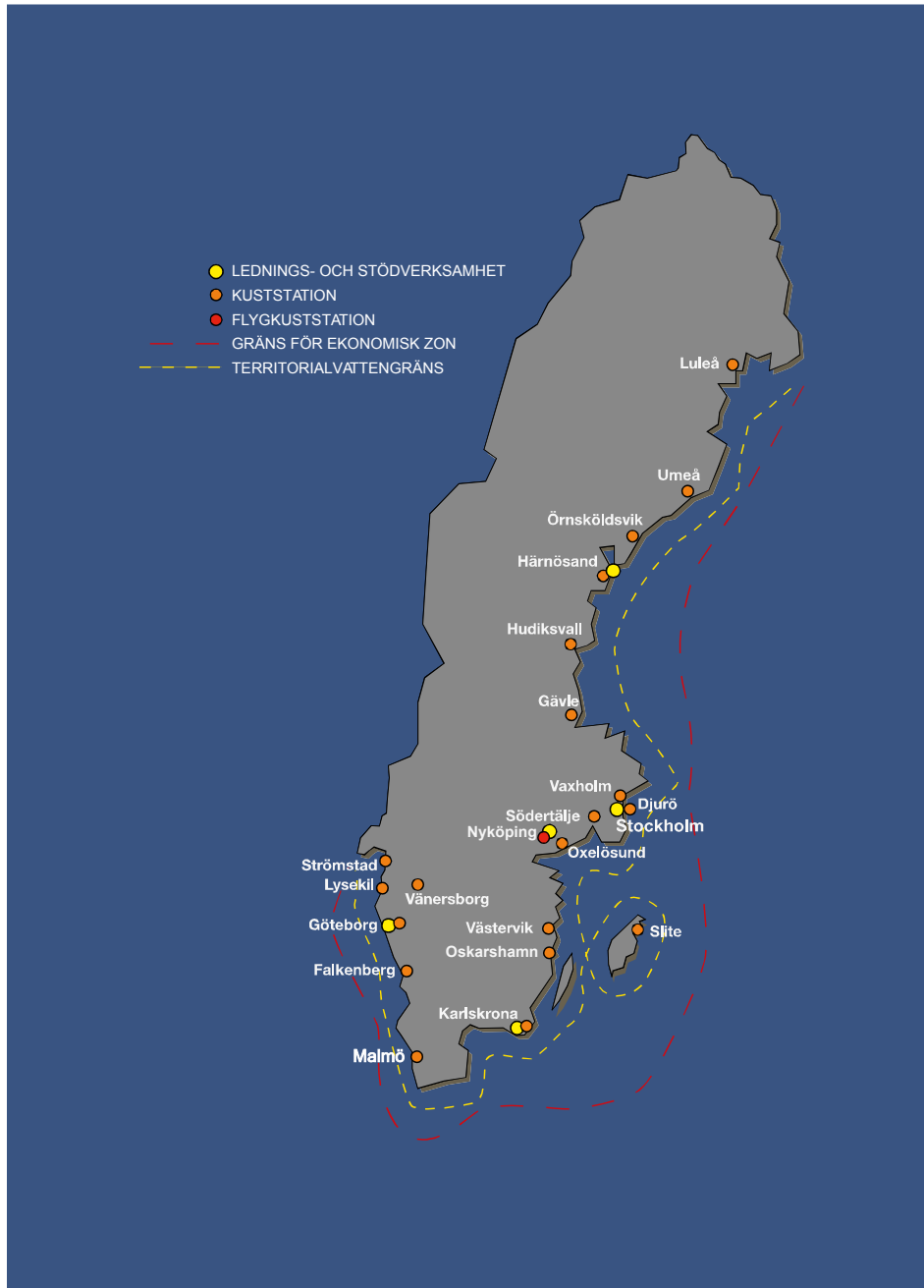
Kustbevakningens operativa personal finns på ledningscentral, fartyg och flygplan.

En särskild roll har Tjänsteman i beredskap (TiB), som svarar för den övergripande samordningen med andra myndigheter och organisationer, nationellt och internationellt. Räddningsledare finns alltid redo att påbörja miljöräddningsinsatser.

Övrig personal finns inom administrativa och tekniskt stödjande funktioner. Se stationsfördelning och övriga verksamhetsorter enligt bild.

KUSTBEVAKNINGEN

2.1.3 Förebyggande

Kustbevakningen utför tillsyn av farligt gods i hamnarna. I sjösäkerhetstillsynen ingår också tillsyn av lastsäkring samt bemannings- och behörighetskontroller. De utförs enligt överenskommelse med Transportstyrelsen.

För att förebygga miljöbrott till sjöss miljöövervakar Kustbevakningen med hjälp av fartyg, flygplan, satelliter och andra tekniska hjälpmedel. Kustbevakningen deltar också i särskilda miljöövervakningskraftsamlingar, i Sverige och utomlands.

Kustbevakningen genomför sjöövervakning i huvudsak inom Sveriges sjöterritorium. Det gäller också Väneren och Mälaren och, när det gäller miljöräddningstjänst, även Vättern. Områden med mycket hög risk för utsläpp prioriteras, liksom övervakning enligt internationella avtal. Risken för upptäckt av utsläpp ska vara så hög att medvetna utsläpp blir obefintliga.

Med hjälp av kustbevakningsflyget, som kan skapa överblick över stora havsytor på kort tid, ökar möjligheterna att tidigt kunna upptäcka kemikalieutsläpp och oljeutsläpp. Då kan rätt åtgärder sättas in så snabbt som möjligt och utsläppen kan bekämpas innan de når land. Därmed blir saneringsarbetet betydligt enklare och risken för skador på miljön minskar.

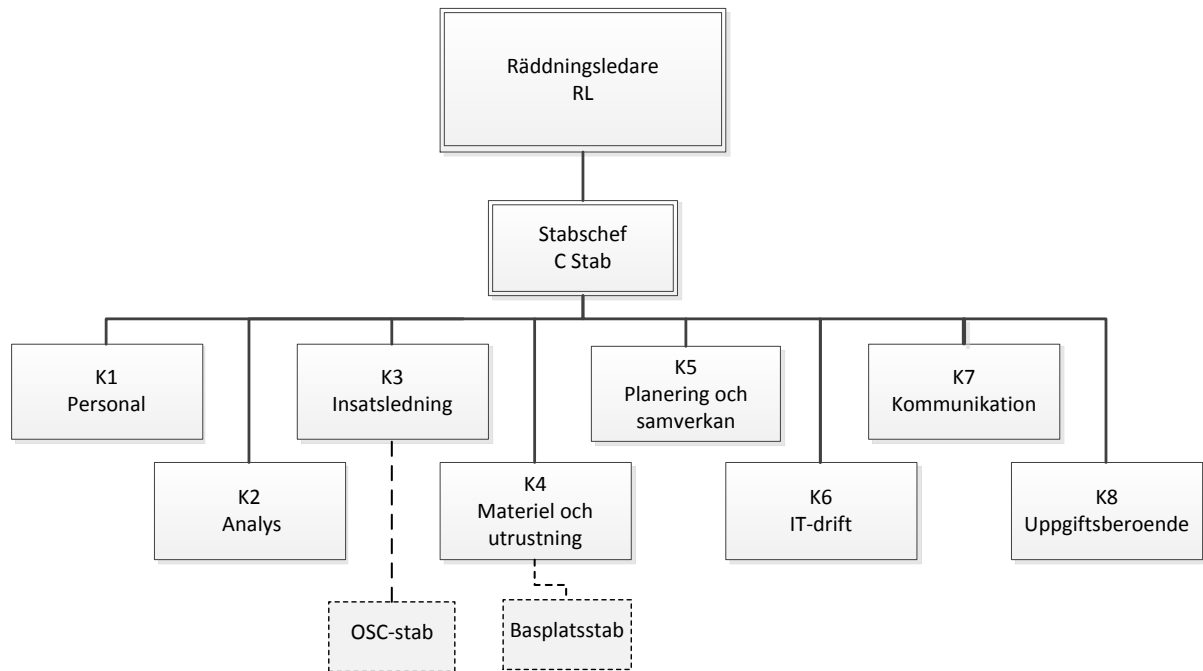
2.1.4 Ledning

Kustbevakningens dagliga operativa verksamhet styrs av ledningscentralen i Göteborg. Den är bemannad dygnet runt och har ständig beredskap för miljöräddningstjänst.

I Kustbevakningen finns dygnet runt en TiB (Tjänsteman i beredskap). En TiB ska bland annat hantera internationella ärenden, besluta om omfördelning av resurser, informera regeringskansliet och centrala myndigheter. Vid behov ska också TiB stödja räddningsledare och andra insatsledare. TiB får även fatta nödvändiga beslut om åtgärder som annars ankommer på generaldirektören eller annan chef enligt arbetsordningen för Kustbevakningen.

I Kustbevakningen finns också en Operativ beredskapshavare (OBH) som har beredskap dygnet runt. Uppgiften är bland annat att vara räddningsledare och bilda stab vid miljöräddningsoperationer. Initialt och vid mindre händelser är det Vaktstående Befäl (VB) som är räddningsledare.

Räddningsledare i Kustbevakningen är normalt centralt placerad i en bakre stab. Denna stab är organiserad enligt bild på nästa sida.

Med hjälp av särskilda driftsprognosprogram kan Kustbevakningen förutsäga var och när ett utsläpp kommer att nå strandlinjen. Myndigheten kan på så vis sätta in resurser där de bäst behövs.

2.1.5 Resurser

I Kustbevakningens resurser ingår bland annat fartyg och flygplan. Kustbevakningens miljöskydds- och kombinationsfartyg är dimensionerade för att klara av många olika typer av olyckor med olja eller kemikalier. Ett fartyg (KBV003) är byggt för att tillfälligt kunna arbeta i explosiv miljö.

Kustbevakningens förstärkningsresurser (miljöräddningsmateriel) på förråd består av utrustning för att begränsa spridning samt läktrings- och upptagningsutrustning. Kustbevakningen har i uppdrag att förråds hålla förstärkningsmateriel från MSB vilket även är resurser vid behov.

Kustbevakningen har ständigt flera miljöskyddfartyg och övervakningsfartyg till sjöss. De uppfyller kraven på ständig beredskap för att kunna påbörja miljöräddningsinsatser.

Detta, tillsammans med omfattande satellit- och flygspaning, skapar förutsättningar för tidig upptäckt av utsläpp och ger möjligheter att snabbt kunna påbörja insatser. Skador på den marina miljön vid utsläpp av olja och andra skadliga ämnen kan därmed begränsas.

Kustbevakningsflygets avancerade spaningsssystem gör att planen lämpar sig extra väl för att stödja för annan räddningstjänst som flygobservationer och flygfotograferingar. Planen kan också delta i internationella operationer, som till exempel gränskontroll vid EUs yttre gräns.

Kustbevakningen patrullerar regelbundet med miljöskydds- och kombinationsfartyg. Det ger god insatsförmåga i prioriterade högriskområden.

Inom Kustbevakningen kan personalresurserna omfördelas mellan fartygstyperna. Personal från olika avdelningar kan fördelas till operativa staber om så behövs.

Kustbevakningens räddningsdykarorganisation omfattar dykare med kompetens och behörighet inom rök-, kem- och vattendyk. Denna förmåga förstärks med rök- och kemdykare i dygnet runt-beredskap från de tre räddningsförbund som Kustbevakningen har överenskommelse med. Dessa grupper kallas MIRG (Maritime Incident Response Group).

Se även www.kustbevakningen.se angående myndighetens resurser

2.2 Internationella resurser

Länder inom aktuella internationella avtal har liknande förmågor som Sverige. En av fördelarna med att begära internationell assistans är att vår förmåga stärks fortare.

3. Samverkan

3.1 Nationell samverkan

3.1.1 Allmänt

Kustbevakningen ska, som aktör i samhällets krishanteringssystem, prestigelöst samverka med andra aktörer för att skapa ett säkrare och robustare samhälle. Räddningsinsatser kräver alltid nära samverkan. I vissa fall behövs direkt samarbete med olika organisationer och samhällsfunktioner.

Samverkan kan ske på olika nivåer.

Under räddningstjänstinsats används samverkansbefäl/person till eller från berörd organisation. Till exempel kan samverkansbefäl/person från kommunalräddningstjänst ansluta till Kustbevakningens räddningsledare stab och person från Kustbevakningen kan delta i aktuell länsstyrelse stab.

3.1.2 Kommunalt

Enligt 3 kap. 7 § LSO ansvarar varje kommun för räddningstjänsten inom kommunen, med undantag för sådan räddningstjänst som staten ansvarar för enligt 4 kap. 1–6 § LSO.

Av 3 kap. 3§ FSO framgår att kommunernas handlingsprogram ska innehålla uppgifter om samverkan med andra kommuner och med statliga myndigheter och enskilda.

I handlingsprogrammen som avses i 3 kap. 8 § LSO ska en kommun i förekommande fall lämna uppgift om hamnar och deras gränser i vatten.

Av 3 kap 4 § FSO framgår att en kommuns handlingsprogram ska överlämnas till länsstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) samt de kommuner och andra som det kan bli aktuellt att samverka med när det gäller förebyggande arbete eller räddningstjänst.

Kustbevakningens räddningsledare samverkar med kommunens räddningsledare under insats. Samverkan kan avse till exempel:

- skadeinventeringar och hotbildsanalyser
- prioriteringar av särskilt skyddsvärda områden och objekt
- resursförstärkning som gäller begränsande eller bekämpande insatser

3.1.3 Transportstyrelsen

Kustbevakningens räddningsledare samverkar med fartygsinspektör från berört inspektionsområde vid Transportstyrelsen. Samverkan kan avse exempelvis förbud eller föreläggande för fartyg, åtgärder för att förhindra eller begränsa utsläpp av olja eller annat som är skadligt från ett skadat fartyg eller åtgärder vid bärgningsarbete som kan påverka Kustbevakningens bekämpningsinsatser. Vid insatser ombord på ett övergivet fartyg, eller ett fartyg där befälhavaren inte upprätthåller sitt befäl, ska räddningsledaren samverka med fartygsinspektören. Det gäller frågor om säkerheten för insatspersonalen eller för att begränsa skador på miljön.

3.1.4 Sjöfartsverket

Sjöfartsverket ansvarar för sjöräddningstjänsten, det vill säga för efterforskning och räddning av människor som är eller kan befaras vara i sjönöd och för sjuktransport från fartyg (4 kap. 3 § LSO och 4 kap. 8 § FSO). Anträffar en befälhavare någon i sjönöd är befälhavaren enligt 6 kap. 6§ sjölagen (1994:1009) skyldig att ge all hjälp som är möjlig till den nödställda, om det kan ske utan allvarlig fara för det egna fartyget eller de ombordvarande.

Räddningsledning vid sjöräddning utförs av Sjöfartsverkets räddningsledare vid sjö- och flygräddningscentralen (Joint Rescue Coordination Centre, JRCC) i Göteborg. Vid JRCC finns kontaktpunkten för MAS-funktionen (Maritime Assistance Service). Den tar emot rapporter från fartyg i svårigheter där det inte föreligger fara för människoliv.

Vid behov av navigationsvarningar anlitas Sweden Traffic vid Sjöfartsverket.

Vid olyckor till sjöss blir det ofta aktuellt med både sjöräddningstjänst och miljöräddningstjänst. Räddning av människoliv har högre prioritet än miljöräddning. Därför leds en sådan insats, vid behov av samordning, av Sjöfartsverkets räddningsledare vid JRCC tills sjöräddningsinsatsen är avslutad. Kustbevakningens räddningsledare vidtar parallellt nödvändiga åtgärder för miljöräddningstjänst förutsatt att dessa inte inverkar på sjöräddningsinsatsen.

3.1.5 Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

MSB utövar tillsyn över frågor som rör samordningen mellan olika myndigheter som ansvarar för statlig räddningstjänst (5 kap. 1 § FSO)

Kustbevakningen samverkar med MSB i frågor om planering av miljöräddningstjänsten till sjöss. Det rör till exempel arbete inom Nationella samverkansgruppen för oljeskydd där Transportstyrelsen, Sjöfartsverket, Havs- och vattenmyndigheten, Naturvårdsverket, Sveriges kommuner och landsting (SKL) och länsstyrelserna deltar.

Vid räddningsinsatser svarar TiB (Tjänsteman i beredskap) för information till MSB.

3.1.6 Försvarmakten

Kustbevakningens räddningsledare samverkar med Försvarmakten om stöd behövs. Det kan handla om indikering och åtgärder för omhändertagande av ammunition, kemiska stridsmedel och resurser i form av fartyg.

Försvarmakten har inget eget ansvar för räddningstjänst enligt LSO. Försvarmakten är dock på samma sätt som en kommun eller en annan statlig myndighet skyldig att med personal och materiel delta i en räddningsinsats på begäran av räddningsledaren. Detta förutsatt att myndigheten har lämpliga resurser och ett deltagande inte allvarligt hindrar dess verksamhet (6 kap. 7 § LSO).

3.1.7 Polismyndigheten

Polismyndigheten ansvarar för att söka efter försvunna personer i sådana andra fall som avses i 4 kap. 4 § LSO och ansvarar för den nationella samordningen av fjällräddningstjänsten enligt 4 kap. 1 § LSO (4 kap. 1 § FSO).

Polisen har även vissa andra uppgifter enligt lagen om skydd mot olyckor. Bland annat gäller det:

- hjälp med bevakning efter en avslutad räddningsinsats (jfr 4 kap. 7 § LSO)
- hjälp vid ingrepp i annans rätt (till exempel avspärning) enligt 6 kap. 2 och 3 § LSO

Kustbevakningen samverkar vid behov med Polismyndighetens nationella operativa avdelning (NOA)

Vid en räddningsinsats samverkar Kustbevakningens räddningsledare med en polisinsatschef. Det kan till exempel handla om trafikregleringar och avspärningar.

3.1.8 Länsstyrelserna

Kustbevakningen samverkar med länsstyrelsen i frågor om planering av statlig räddningstjänst med hänsyn till länsstyrelsens geografiska ansvar samt ansvar vid utsläpp av radioaktiva ämnen.

Vid räddningsinsatser samverkar Kustbevakningens räddningsledare med länsstyrelsen i frågor om exempelvis prioriteringar av särskilt skyddsvärda områden och objekt. Om länsstyrelsen utsett särskild räddningsledare för den kommunala räddningstjänsten ska Kustbevakningens räddningsledare samverka med denne i samma omfattning som med kommunal räddningsledare.

Omfattande räddningsinsatser kan röra flera kommuner. Då får länsstyrelsen ta över ansvaret för räddningstjänsten i de kommuner som berörs. Om en räddningsinsats samtidigt även innefattar statlig räddningstjänst ska länsstyrelsen ansvara för att räddningsinsatserna samordnas (4 kap. 33 § FSO). Länsstyrelsen ansvarar för räddningstjänsten vid utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning och för sanering efter sådana utsläpp (4 kap. 6 och 8 §§ LSO och 4 kap. 15 § FSO).

3.1.9 Statens metrologiska och hydrologiska institut (SMHI)

SMHI i Norrköping erbjuder både korttids- och långtidsprognoser (5–10 dygn) för väder inom begränsade områden för räddningstjänständamål.

SMHI bistår även med oljedrifts- och kemikaliespridningsprognoser. För detta ändamål har SMHI och Kustbevakningen utvecklat ett webbaserat verktyg, SeaTrack Web. Det kan snabbt ge driftprognoser för oljeutsläpp i till sjöss.

3.1.10 Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten är förvaltningsmyndighet på miljöområdet för frågor om bevarande, restaurering och hållbar användning av sjöar, vattendrag och hav (1 § förordningen (2011:619) med instruktion för Havs- och vattenmyndigheten).

Samverkan sker angående långsiktiga miljöhot (till exempel vrak) som riskerar att bli överhängande och räddningstjänstinsatser som övergår till långsiktiga hot.

3.1.11 Strålsäkerhetsmyndigheten

Strålsäkerhetsmyndigheten har expertkunskap om risker med skadlig strålning. Kustbevakningen samverkar med Strålsäkerhetsmyndigheten i beredskapsplanläggning med mera. Vid räddningsinsatser då risker finns för skadlig strålning samverkar Kustbevakningens räddningsledare med Strålsäkerhetsmyndigheten.

3.1.12 Socialstyrelsen

Socialstyrelsen är högste ansvarig för personsanering vid olyckor med skadliga ämnen. En medicinsk expertgrupp för kemiska händelser kan hjälpa till vid denna typ av olyckor.

3.1.13 Giftinformationscentralen

Giftinformationscentralen ger upplysningar om hälsorisker vid olyckor med skadliga ämnen. Kustbevakningens räddningsledare samverkar vid behov med Giftinformationscentralen.

3.1.14 Djurskyddsorganisationer

Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor gäller normalt inte vid skador på vilda djur. Endast om skadorna är så omfattande att de kan betraktas som miljöskada kan det allmänna vara skyldigt att vidta räddningsinsatser. Ett exempel på en sådan situation är om ett sällsynt fågelbestånd är hotat eller om en djurart finns i ett litet antal. Kustbevakningens räddningsledare bör i båda fallen samråda med berörd kommun eller länsstyrelsen för att eventuellt anlita frivilliga från djurskyddsorganisationer. Katastrofhjälp för fågel och vilt (KFV) och jägarorganisationer är två exempel.

3.1.15 Sjöräddningssällskapet (SSRS)

Enligt överenskommelse om medverkan i miljöräddningstjänst till sjöss mellan SSRS och Kustbevakningen åtar sig SSRS att, när verksamheten så medger, utföra de uppgifter som i enlighet med överenskommelsen kan tilldelas efter beslut av Kustbevakningens räddningsledare.

SSRS åtar sig också att minst en gång per år och station delta i Kustbevakningens övningsverksamhet i miljöräddningstjänst till sjöss.

SSRS åtar sig vidare att förvara begränsnings- och absorberingslänsor på utsedda stationer och att förvara och vårda Kustbevakningens miljöskyddsmateriel.

3.1.16 Sjövärnskåren

Enligt överenskommelse om medverkan i miljöräddningstjänst till sjöss mellan Sjövärnskåren och Kustbevakningen åtar sig Sjövärnskåren att genomföra de uppgifter som organisationen kan få av Kustbevakningens räddningsledare. Arbetet sker med hjälp av utsedda regionala kårer.

Arbetsuppgifterna ska vara sådana som medför låg risk för de som deltar.

Exempel på uppgifter är transporter av personal och materiel, bogseringsuppdrag, rekognosering och att hjälpa till vid avspärningar.

3.2 Internationell samverkan

3.2.1 Allmänt

Kustbevakningen får enligt förordningen (2019:84) med instruktion för Kustbevakningen begära hjälp från – och lämna hjälp till – utländska myndigheter vid räddningsinsatser enligt

- Bonnavalet (SÖ 1984:13)
- Helsingforskonventionen (SÖ 1996:22)
- beredskapskonventionen (SÖ 1992:16) och dess tilläggsprotokoll HNS (SÖ 2003:47)
- avtalet om samarbete om beredskap för och insatser vid förorening av den marina miljön genom olja i Arktis
- Europaparlamentets och rådets beslut 1313/2013/EU av den 17 december 2013 om en civilskyddsmekanism för unionen.

Kustbevakningen får även begära hjälp vid miljöräddningsinsatser till sjöss av Europeiska unionens sjösäkerhetsbyrå (EMSA).

Kustbevakningen får med stöd av 9 kap. 1 § LSO också begära eller lämna stöd enligt Köpenhamnsavtalet (SÖ 1997:16, samt avtal 29/3 1993 godkänt november 1998).

På Kustbevakningen finns dygnet runt en TiB (Tjänsteman i beredskap) med uppgift att hantera internationella ärenden och att informera regeringskansliet.

3.2.2 Bonnavalet

Överenskommelsen om samarbete för att bekämpa förorening av Nordsjön med olja och andra skadliga ämnen (Bonnavalet) omfattar Engelska kanalen och Nordsjöområdet med bland annat Skagerrak. Avtalet är tillämpligt när det finns en fara för förorening genom olja eller andra skadliga ämnen och som utgör ett allvarligt och omedelbart förestående hot mot en parts kuststräcka eller därmed förenade intressen.

3.2.3 Helsingforskonventionen (HELCOM)

Genom konventionen om skydd av Östersjöområdet marina miljö (Helsingforskonventionen) förbinder sig parterna att samarbeta i fråga om räddningsinsatser i händelse av utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen i Östersjön.

Särskilda bestämmelser om samarbete i fråga om miljöräddningstjänst och miljöövervakning i sydvästra Östersjön finns i den så kallade SWEDENGER-planen (Joint Swedish-Danish-German response plan to maritime incidents involving oil and other harmful substances and co-operation in aerial surveillance). Samarbetet sker inom ramen för Helsingforskonventionen.

3.2.4 Beredskapskonventionen och dess tilläggsprotokoll (OPRC och OPRC-HNS)

Bestämmelser om beredskap och samarbete vid förorening genom olja finns i den internationella beredskapskonventionen, OPRC. Konventionen gäller numera även olyckor med andra skadliga ämnen, genom tilläggsprotokollet OPRC-HNS. Dessa bestämmelser har framtagits genom FN-organisationen IMO – International Maritime Organisation

3.2.5 Köpenhamnsavtalet

Kustbevakningen får enligt 9 kap. 1 § första stycket LSO begära hjälp från – och lämna hjälp till – utländska myndigheter vid räddningsinsatser enligt en överenskommelse mellan Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige. Den rör samarbete om bekämpning av förorening av havet genom olja eller andra skadliga ämnen (Köpenhamnsavtalet).

3.2.6 EU Civilskyddsmekanism

Inom ramen för Europaparlamentets och rådets beslut 1313/2013/EU av den 17 december 2013 om en civilskyddsmekanism för unionen finns bestämmelser om EUs gemensamma övervaknings- och informationscenter – Emergency Response Coordination Centre (ERCC). Där koordinerar räddningstjänstssamarbete genom exempelvis assistans. Enligt beslutet kan medlemsstaterna begära assistans från varandra antingen genom EU ERCC eller direkt från varandra. Kustbevakningen får ge hjälp under förutsättning att den stat som har begärt hjälpen garanterar Kustbevakningen full kostnadstäckning.

3.2.7 Europeiska unionens sjösäkerhetsbyrå (EMSA)

Kustbevakningen får begära hjälp vid miljöräddningsinsatser till sjöss av EMSA. Det ska ske i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 724/2004 av den 31 mars 2004 om ändring av förordning (EG) nr 1406/2002 om inrättande av en europeisk sjösäkerhetsbyrå.

EMSA kan bistå med tekniskt och vetenskapligt stöd i frågor som rör bland annat säkerhet till sjöss och förorening från fartyg. EMSA har kontrakterade fartyg samt förrådsställda förstärkningsresurser i Östersjön samt kan bistå med satellitbilder som kan användas vid en operation

3.2.8 Arktiska rådet

Arktiska rådet är ett forum för samråd och samarbete mellan regeringarna i de arktiska länderna (de fem nordiska länderna samt Kanada, Ryssland och USA) samt representanter för ursprungsfolk i Arktis. Arbetet sker inom ramen för arbetsgrupper om miljöskydd, klimatfrågor, olycksförebyggande och avhjälpande åtgärder. Ett visst operativt inslag finns genom en guide om olycksförebyggande insatser, beredskap och åtgärder vid utsläpp och oljebekämpning i arktiska vatten. Det finns också en databas som visar tillgångar som kan skadas vid oljeutsläpp i Arktis.

3.2.9 Internationella oljeskadefonderna

Enligt internationella oljeskadefondernas (International Oil Pollution Compensation Funds (IOPC Funds)) regler ska denna snarast underrättas vid fartygsolyckor som kan innebära att ekonomiska krav ställs på fonderna. Rapporteringen ska skötas av Kustbevakningen. Enligt fondens egen bedömning ska observatörer skickas till olycksplatsen. Kustbevakningen och MSB ska underlätta observatörernas arbete.

4. Förmåga som myndigheten avser skaffa sig

4.1 Nationellt

4.1.1 Allmänt

Kustbevakningens förmåga inom miljöräddningstjänst till sjöss ska kontinuerligt följas upp, kvalitetssäkras och utvecklas. Utgångspunkten är uppföljning av insatser och övningar inom miljöräddningstjänst till sjöss.

Kustbevakningen ska utveckla sin förmåga inom bland annat följande områden

- sammanhållen ledningsförmåga enligt projekt Ledningscentral2020
- metoder för att upptäcka och bekämpa olja och andra skadliga ämnen i mörker/neysatt sikt
- miljöräddningsförmågan i de stora insjöarna Mälaren, Vänern, Vättern
- metoder för att upptäcka och bekämpa olja och andra skadliga ämnen under vinterförhållanden
- metoder för att upptäcka och bekämpa nya typer av oljor och andra skadliga ämnen.
- förmåga till upptag av olja av olika viskositet (tunna och tjocka) och i grunda vatten
- hjälmdykeri (dykeriverksamhet under förorenade förhållanden)
- tillgänglighet på räddningsdykare
- omvärldsbevakning, bland annat genom att ta till vara lärdomar från olika EU-projekt.
- utbildning genom att ta fram en utbildningshandbok

4.1.2 Personal och ledning

Kustbevakningens ledningsförmåga ska utvecklas. Det ska ske genom utveckling av metoder och utbildning samt genom att ledningscentral- och stabspersonal får öva med ökad kvalitet.

Kustbevakningens sjögående personal ska få ökad förmåga med hjälp av övningar och tydligare befattningsbeskrivningar.

Personaltillgängligheten ska förbättras genom nyrekrytering och geografisk koncentration av personal med vissa särskilda funktioner.

Yttre stab (fältstab) med basplats fortsätter att utvecklas.

4.2 Internationellt

Inom befintliga internationella samverkansavtal ska förbättrad resursförstärkning skapas. Det ska ske genom bättre uppföljning av övningar och utveckling av kompletterande metoder. Förutsättningar för att kunna åtgärda identifierade brister och att införa goda exempel ska stärkas. Detta genomförs genom att ändra övningsrytmen samt samordna övningar bättre mellan de olika samverkansavtalen.

Ett antal EU-finansierade projekt har skapat förutsättningar för utvecklad kompetens, rutiner samt förbättrade nätverk.

5. Fastställande

Detta dokument är fastställt elektroniskt.